

۹۴۶۷۹۰۱

به نام خدا

۹۵، ۸، ۱۵

اصول تنظیم و کنترل بودجه دولتی

مؤلفان:

سودابه جمال اف

مهرداد بنداری

هومن بزرگی جم

سرشناسه : جمال اف، سودابه، ۱۳۴۹ -
 عنوان و نام پدیدآور : اصول تنظیم و کنترل بودجه دولتی / مولفان سودابه جمال اف، مهرداد
 بنداری، هومن بزرگی جم.
 مشخصات نشر : تهران : هوشمند تدبیر :
 مشخصات ظاهری : ۱۵۰ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۸-۰۶۱-۰ / ۱۴۵۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی : قیفا
 یادداشت : کتابنامه: ص. [۷۱] - ۷۲.
 موضوع : بودجه ریزی -- ایران
 موضوع : Budget process -- Iran
 موضوع : بودجه برنامه ای -- ایران
 موضوع : Program budgeting -- Iran
 موضوع : ایران -- هزینه ها و اعتبارات
 Iran -- Appropriations and expenditures
 شناسه افزوده : بنداری، مهرداد، ۱۳۴۴ -
 شناسه انفرادی : بزرگی جم، هومن، ۱۳۴۹ -
 شناسه افر : دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۰ / ج۸ / HJ۲۱۵۴/۴
 رده بندی دیویی : ۳۳۲.۴۸ / ۵۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۴۳۴۷۹۱

عنوان کتاب : اصول تنظیم و کنترل بودجه دولتی
 مولفین : سودابه جمال اف، مهرداد بنداری، هومن بزرگی جم
 ناشر : هوشمند تدبیر
 مدیر مسئول : محمد قجر
 مدیر تولید و اجرا : فهیمه حسنوی
 ویراستار علمی : فهیمه حسنوی، محمدرضا بختیار
 طراح صفحه آرا و طراح جلد : فاطمه ماهر، آریتا گوهری
 سال و نوبت چاپ : پاییز ۱۳۹۵ / اول
 شمارگان : ۱۰۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۸-۰۶۱-۰
 قیمت : ۱۴۵۰۰۰ ریال
 آدرس : تهران، خیابان انقلاب، بین خیابان دانشگاه و خیابان ابوریحان یساک
 طبقه اول
 تلفن : ۰۹۱۲۳۸۶۱۲۴۷ ۶۶۴۷۹۶۷۵-۶۶۹۱۳۱۶۴
 تارنما : Hooshmand.tadbir@yahoo.com

انتشارات هوشمند تدبیر

فهرست مطالب:

۱۱	پیش‌گفتار
۱۳	سخن‌ناشر

فصل اول: مفهوم تعریف بودجه

۱۷	معنی و مفهوم بودجه
۱۸	فلسفه و اهمیت بودجه
۱۸	دولت و بودجه
۱۹	حوزه‌های چهارگانه وظایف دولت
۲۱	تحول بودجه در جهان
۲۱	عوامل مؤثر در تحول
۲۲	دوره‌های تحول
۲۲	۱- دوره اول (دوره کلاسیک)
۲۳	الف) نظریه‌های اقتصادی
۲۳	ب) نقش دولت
۲۳	ج) مفهوم بودجه
۲۳	۲- دوره دوم (دوره نوین)
۲۳	الف) نظریه‌های اقتصادی
۲۴	ب) نقش دولت
۲۴	ج) مفهوم بودجه

۲۴		رویدادهای مؤثر در تحول بودجه
۲۵		جنگهای جهانی اول و دوم
۲۶		بحران اقتصادی سالهای ۱۳۹۰
۲۷		تاریخ تحول بودجه در ایران
۲۷		دوره اول - قبل از مشروطیت
۲۸		دوره دوم - از مشروطیت تا ۱۳۴۴
۲۹		دوره سوم - از ۱۳۴۴ تا ۱۳۸۰
۲۹		دوره چهارم - از ۱۳۸۱ به بعد
۳۱		تعریف بودجه دولتی

فصل دوم: نظریه بودجه و اصول آن

۳۷		مبانی تئوریک بودجه
۳۸		نظریات بودجه در افکار رفاه قدیم
۳۹		تخصیص منابع با توجه به ارزش نسبی اهداف
۴۱		تخصیص منابع با توجه به تجربه و تحلیل روند افزایش هزینه‌ها
۴۱		تخصیص منابع با توجه به معیار ارزیابی نسبی هزینه‌ها
۴۱		بررسی نظریه بودجه از دیدگاه اقتصاد سیاسی
۴۲		نظریه بودجه از دیدگاه اقتصاد رفاه
۴۵		اصول بودجه
۴۶		اصل سالانه بودن بودجه
۴۹		اصل جامعیت یا کاملیت بودجه
۵۰		اصل وحدت بودجه
۵۲		اصل شمولیت یا تفصیل بودجه
۵۴		اصل تخصیص و اصل عدم تخصیص
۵۴		الف. اصل تخصیص
۵۴		ب. اصل عدم تخصیص
۵۵		اصل انعطاف‌پذیری
۵۷		اصل تخمینی بودن درآمدها
۵۸		اصل تحدیدی بودن هزینه‌ها
۵۹		اصل تعادل
۶۱		سایر اصول بودجه
۶۱		اصل تفکیک اعتبارات مستمر و غیر مستمر
۶۲		اصول وضوح

۶۳	اصل تقدّم درآمدها بر هزینه‌ها
۶۳	اصل قانونی بودن
۶۴	اصل قابلیت اعتماد
۶۴	اصل تنوّع
۶۴	اصل مدیریت
۶۴	اصل تناوب
۶۵	اصل کفایت
۶۵	اصل مسئولیت
۶۵	اصل تناسب بودجه

فصل سوم: مراحل بودجه (سیکل بودجه، دوره بودجه)

۷۱	انواع بودجه‌ریزی
۷۲	نیاز به بودجه‌بندی در سازمانها
۷۳	اهداف تفریغ بودجه
۷۳	دریافتهای دولت
۷۴	روشهای پیش‌بینی درآمد مالیاتی
۷۶	هزینه‌های دولت در خدمت اقتصاد
۷۶	عواقب ویرانگر تورم شدید

فصل چهارم: روش‌های بودجه‌ریزی

۷۹	مقدمه
۸۰	۱- روشهای بودجه‌ریزی
۸۰	۲- بودجه‌ریزی متداول (سنتی)
۸۱	۳- بودجه‌ریزی افزایشی
۸۲	۴- بودجه برنامه‌ای
۸۳	۵- بودجه‌بندی بر مبنای صفر
۸۳	۶- نظام طرح‌ریزی - برنامه‌ریزی - بودجه‌بندی (نظام بودجه‌بندی طرح و برنامه)
۸۴	عناصر تشکیل دهنده این روش بودجه‌نویسی به قرار زیر است
۸۵	۷- بودجه‌ریزی عملیاتی
۸۵	تعاریف بودجه‌ریزی عملیاتی
۸۷	۸- پیشینه بودجه‌ریزی عملیاتی
۸۸	اصل ۵۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۹۲	۹- اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی

۹۳	۱۰- مزایای بودجه‌ریزی عملیاتی
۹۵	چگونگی بودجه‌ریزی عملیاتی
۹۸	۱۱- مراحل انجام بودجه عملیاتی
۱۰۵	خروجی‌ها فعالیتها منابع
۱۰۶	محرك خروجی محرك فعالیت محرك منابع

فصل پنجم: بودجه، اقتصاد و مدیریت

۱۱۱	استراتژی بودجه
۱۱۲	ابزارهای بودجه‌ای
۱۱۴	کسری بودجه و مدیریت قرضه عمومی
۱۱۴	کسر بودجه و انواع آن
۱۱۵	۱- کسر بودجه اداری
۱۱۵	۲- کسر بودجه ناشی از ارضاع و احول اقتصادی
۱۱۶	۳- کسر بودجه منبسط به اختتام اقتصادی
۱۱۷	راههای تأمین مالی کسر بودجه
۱۱۷	الف) دریافت وام از منابع داخلی شامل
۱۱۸	ب) دریافت وام از منابع خارجی
۱۱۸	آثار اقتصادی کسر بودجه
۱۱۹	بودجه و سیاستگذاری
۱۲۱	بودجه و برنامه‌ریزی اقتصادی
۱۲۲	بودجه و مدیریت
۱۲۲	بودجه و تعریف مدیریت
۱۲۲	بودجه و فرآیند مدیریت
۱۲۳	بودجه و برنامه‌ریزی
۱۲۳	بودجه و انواع برنامه‌ها
۱۲۵	بودجه و سازمندی
۱۲۷	بودجه و هماهنگی
۱۲۷	بودجه و کنترل
۱۲۷	مفهوم کنترل
۱۲۹	بودجه و نظام اداری
۱۳۰	سیر تکوین بودجه
۱۳۰	۱- بودجه به عنوان ابزار کنترل
۱۳۱	۲- بودجه به عنوان ابزار مدیریت مالی

- ۳- بودجه به عنوان ابزار برنامه‌ریزی ۱۳۱
- ۴- بودجه به عنوان ابزار راهبردی (استراتژیک) ۱۳۲

فصل ششم: یارانه‌ها

- یارانه مصرفی یا یارانه دولتی ۱۳۷
- یارانه نقدی یا جنسی ۱۳۷
- انواع بودجه‌ریزی ۱۳۸
- ارز ۱۳۹
- کاربرد ارز ۱۳۹
- نیاز بودجه بندی در سازمانها ۱۴۰
- دیوان محاسبات ۱۴۰
- شورای اقتصاد ۱۴۰
- سازمان بازرسی کل کشور ۱۴۰
- مسائل و مشکلات بودجه‌ریزی در ایران ۱۴۱
- تخصیص اعتبارات جهت بقای دستگاه نه برای وظایف ۱۴۱
- عدم ارتباط بودجه سالانه با شرایط صادر ۱۴۲
- ناهماهنگی میان منابع و مصارف بودجه ۱۴۲
- وجود هزینه‌های پنهان بودجه ۱۴۲
- تعیین تکلیف برای قلمروهای نامربوط و مربوط به سیاست گذاری مالی ۱۴۲
- بودجه‌ریزی در کشورهای فقیر ۱۴۳
- تهیه و تنظیم بودجه در شرکتهای دولتی ۱۴۴
- تفریغ (فارغ شدن) بودجه ۱۴۴
- اهداف تفریغ بودجه ۱۴۴
- منابع ۱۴۷

پیش‌گفتار:

بودجه شاه‌رگ حیاتی دولت است، زیرا دولت تمام فعالیتهای مالی خود اعم از کسب درآمد و پرداخت هزینه‌ها، بی‌ارای برنامه‌های متعدد و متنوع خود را در چهارچوب قانون بودجه انجام می‌دهد بنابراین بودجه آیینه تمام‌نمای همه برنامه‌ها و فعالیتهای دولت بوده و نقش بسیار مهمی در توسعه اقتصاد ملی ایفا می‌نماید.

مبحث تهیه و تنظیم بودجه روشی از تخصصی‌ترین و پیچیده‌ترین مباحث اقتصادی است. بودجه‌ای که بصورت قانون و برنامه عملی درگیر، ماحصل زحمات بیش از هزاران نفر نیروی متخصص و صدها هزار ساعت کار کارشناسی است.

روند متداول بودجه‌ریزی در کشور، اطلاعات کافی در خصوص نتایج هزینه‌کردن اعتبارات و میزان اثربخشی و کارایی برنامه به دست نمی‌دهد و همچنین دارای افق برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت بوده و محدودیت اقتدار مدیریت در کنترل هزینه‌ها و نظارت بر اجرای هر اقدامی موجب می‌شود.

سخن ناشر

"يرفع الله الذين امنوا منكم و الذين اوتوا العلم درجات"

خداوند مقام اهل ایمان و دانشمندان عالم را (در دو جهان) رفیع می گرداند.

(سوره مبارکه مجادله - آیه ۱۱)

یکی از راه‌های کمال و تقرب به ذات اقدس الهی، علم و دانش است. علمی که به تعبیر استاد شهید مطهری زیبایی عقل است؛ علمی که انسان خداجو در آن نشانه‌ای م‌بود را می‌جوید و می‌یابد و علمی که هر چه فزون‌تر می‌گردد، دارنده آن را به خدا نزدیک‌تر می‌کند.

انتشارات هوشمند تدبیر در راستای اشاعه‌ی اهداف آموزشی خود و توجه به علم و دانش و تحقیق و نشر سعی بر آن دارد تا با نشر کتاب‌های دانشگاهی در زمینه‌های مختلف قدمی هر چند کوچک در رسیدن اهداف عالی خود بردارد و بار رواج اندیشه‌های برجسته و توسعه‌ی دانش در همه‌ی حوزه‌های مهندسی، علوم انسانی، اجتماعی، طبیعی و ... به تمامی بخش‌های جامعه، علی‌الخصوص نشر دانشگاهی و فرهنگی خدمت کند.

از این رو، انتشارات هوشمند تدبیر با همکاری - مال و - بنداری و بزرگی جم اقدام به آماده‌سازی و چاپ کتاب حاضر نموده است. این کتاب حاصل تلاش‌های علمی و تجارب آموزشی مولفین محترم آن بوده و امید است بتواند چراغ راهی برای مهندسين، دانشجویان، اساتید، و سایر فعالان در این حوزه باشد.

سرپلند و پیروز باشید

مدیر مسئول انتشارات هوشمند تدبیر

محمد قجر